

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Declinatio IV

Cornu Amalthēae

Dalia Andziulytė, VU Klasikinės filologijos katedra

LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS DALYKO MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO
PROGRAMA, 2023

Declinatio IV

masculinum, femininum

nom. grad**us**, gen. grad**ūs** *m*

nom. man**us**, gen. man**ūs** *f*

neutrum

nom. gel**ū**, gen. gel**ūs** *n*

Dictionarium:

grad | us, ūs *m* žingsnis

man | us, ūs *f* ranka

gel | ū, ūs *n* šaltis

Plg.

Declinatio II

nom. lup**us**, gen. lup**ī** *m*

nom. laur**us**, gen. laur**ī** *f*

Declinatio III

nom. temp**us**, gen. tempor**is** *n*

Dictionarium:

lup | us, ī *m* vilkas

laur | us, ī *f* lauras

temp | us, oris *m* laikas

Declinatio IV

	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>
Nom.	mōtus	mōtūs	lac <u>u</u> s	lacūs	cornū	cornua
Gen.	mōtūs	mōtuum	lacūs	lacuum	cornūs	cornuum
Dat.	mōtuī	mōtibus	lacuī	lac <u>u</u> bus	cornū	cornibus
Acc.	mōtum	mōtūs	lacum	lacūs	cornū	cornua
Abl.	mōtū	mōtibus	lacū	lac <u>u</u> bus	cornū	cornibus
Voc.	mōtus	mōtūs	lacus	lacūs	cornū	cornua

mōt|us, ūs *m judesys*; lac|us, ūs *m ežeras*; corn|ū, ūs *n ragas*

IV-os linksniuotės veiksmožodiniai daiktavardžiai

fl|ō, āre, āvī, **flātum** *pūsti* > flāt|us, ūs *m* *pūtimas*

cruci|o, āre, āvī, **cruciātum** *kryžiuoti* > cruciāt|us, ūs *m* *kančia; kankinimas*

mov|eo, ēre; mōvī, **mōtum** *judinti* > mōt|us, ūs *m* *judėjimas, judesys*

iub|eo, ēre; iussī, **iussum** *liepti* > iuss|us, ūs *m* *paliepimas, įsakymas*

cad|o, ere; cecidī, **cāsum** *kristi* > cās|us, ūs *m* *kritimas; atvejis; linksnis*

flu|o, ere; flūxī, **flūxum** *tekėti* > flūx|us, ūs *m* *tekėjimas, srovė*

aud|io, īre, īvī, **audītum** *girdėti, klausyti* > audīt|us, ūs *m* *klausa; klausymas*

cap|io, ere; cēpī, **captum** *griebti* > capt|us, ūs *m* *griebimas; pagava*

I užduotis. Nurodykite pabrauktų žodžių linksnį ir jo funkciją.

Abūsus ( ) non tollit usum. ( )

Piktnaudžiavimas nepanaikina naudojimo.

abūs | us, ūs *m*

piktnaudžiavimas

ūs | us, ūs *m* *naudojimas*

Facilius est camēlum per forāmen acūs ( )

transīre, quam divitem intrāre in regnum Dei.

Euangelium sec. Matthaeum, Marcum, Lucam

Lengviau kupranugariui išlįsti per adatos skylutę, negu turtuoliui patekti į Dievo karalystę.

ac | us, ūs *f* *adata*

Ignōtos fallit, notis est derisui. ( ) *Phaedrus*

Nepažįstamus apgauna, pažįstamų yra išjuokiamas.

dērīs | us, ūs *m* *pajuoka*

Dente lupus, cornu ( ) taurus petit. *Horatius*.

Dantimi vilkas, ragu bulius puola.

corn | ū, ūs *n* *ragas*

Faenum habet in cornu. ( ) *Horatius*

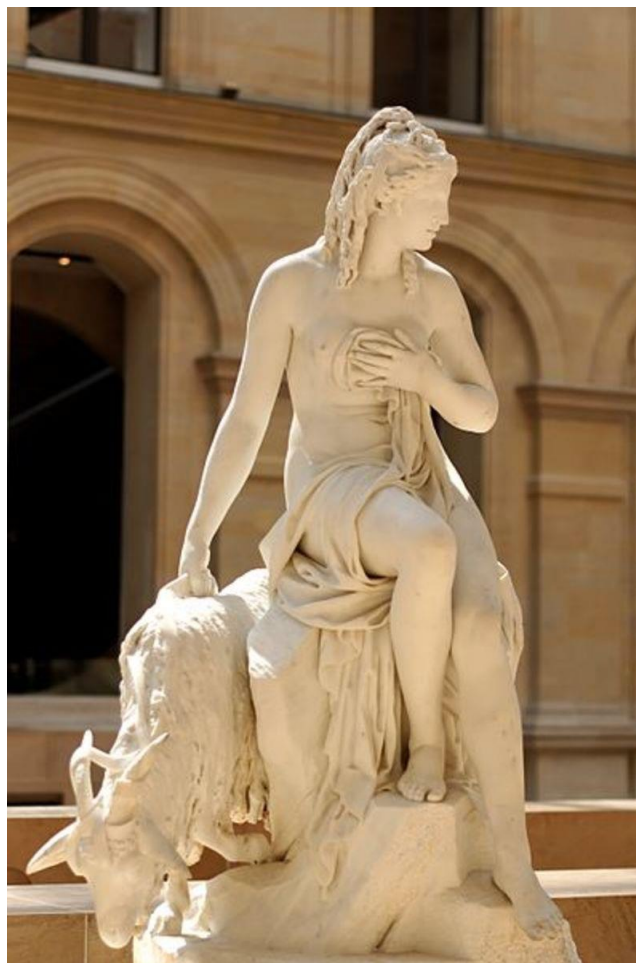
Šieno turi ant rago.

I užduotis. Nurodykite pabrauktų žodžių linksnį ir funkciją.

In <u>portu</u> ( ) naufragium fecimus. <i>Quintilianus</i> <i>Uoste sudaužėme laivą.</i>	port us, ūs m <i>uostas</i>
<u>Risu</u> ( ) inepto res ineptior nulla est. <i>Catullus</i> <i>Nėra kvailesnio dalyko už kvailą juoką.</i>	rīs us, ūs m <i>juokas</i>
Brevis una voluptas mille parit <u>luctūs</u> . ( ) <i>Sec. Apostolium (XV a.) Vienas trumpas malonumas sukelia tūkstantį kančių.</i>	lūct us, ūs m <i>liūdesys, sielvartas</i>
Delphīnum silvis appingit, <u>fluctibus</u> ( ) aprum. <i>Horatius</i> <i>Delfiną miškams pripaišo, bangoms šerną.</i>	flūct us, ūs m <i>banga</i>
Habitāmus in <u>fluctibus</u> ( ), hiberni nos ferunt venti. <i>Quintiliānus</i> <i>Gyvename bangose, mus neša žiemos vėjai.</i>	
Annōna pretium nisi in calamitāte <u>fructuum</u> non habet. <i>Cicero</i> <i>Maistas nėra brangus, nebent derliaus negandose.</i>	frūct us, ūs m <i>vaisius</i>

Cornu Amalthēae

Cornu Amalthēae

Ut versibus suis Ovidius tradit, Amalthēa Nāis fuit nobilis, quae divum infantem aluit et auxit. Iuppiter parvulus a Rhēā matre servātus et nutrīci relictus erat, quia Saturnus pater omnes liberos suos devoraverat atque filium necāre in animo habēbat.

Amalthēa in montibus Cretae habitābat, ubi Iuppiter natus est. Nympha habuit capellam formōsam, duōrum haedōrum matrem, quae lac dabat deo. Capra illa non solum ubere love digno, sed etiam cornibus āeriis insignis erat. Sed misera cornu in arbore fregit et dimidiam partem decoris perdidit. Nympha cornu capellae sumpsit et herbis cinctum atque pomis plenum Iovi dedit. Iuppiter autem, postquam solio paterno sedit et regnum caeli hominumque recēpit, nutrīcem suam et eius fertile cornu sidera fecit, scilicet in stellas mutāvit.

Alii aliter de Amalthēā narrant. Nonnulli ita appellant regis Cretae filiam, ceteri credunt fuisse (*buvus*) capram ipsam. Utcumque (*kad ir kaip*) erat, hinc dictum habēmus „cornu Amalthēae“, id est cornu copiae sive abundantiae.

Nutrix Iovis. Ovidius. Fasti. V 111-128

Gegužės Kalendos

Tegu darbas prasideda nuo Jupiterio. Pirmąją naktį man tenka matyti žvaigždę, kuri pasitarnavo Jupiteriui kūdikystėje: lietų nešantį Oleno ožkos ženklą.

Ji dangų kaip dovaną turi už duotą pieną.

Najadė Amaltėja, garsi Kretos Idoje, sakoma, paslėpė miškuose Jupiterį.

Ši turėjo dailią dviejų oželių motiną, įžymią Diktėjo bandose, dangiškais ragais, riestais nugaron, su tešmeniu, kokį tik gali turėti Jupiterio maitintoja. Ji duodavo pieno Jupiteriui; bet susilaužė į medį ragą, ir neteko pusės savo dailumo.

Pakėlė šį nimfa, apjuosė šviežiais žolynais, ir pilną vaisių atnešė prie Jupiterio burnos.

Anas, kai dangaus reikalus perėmė ir į tėvo sostą sėdo, ir nieko didesnio už Jupiterį nebuvo, žvaigždynu maitintoją ir jos derlingą ragą padarė, kuris dabar taip pat šeimininkės vardą turi.

Plg. Hesiodo *Teogonijos* 477-484

Calendae Maiae

Ab love surgat opus. prima mihi nocte videnda
stella est in cunas officiosa Iovis:

nascitur Oleniae signum pluviale Capellae;
illa dati caelum praemia lactis habet.

Nais Amalthea, Cretaea nobilis Ida,
dicitur in silvis occuluisse Iovem.

huic fuit haedorum mater formosa duorum,
inter Dictaeos conspicienda greges,
cornibus aeriis atque in sua terga recurvis,
ubere, quod nutrix posset habere Iovis.

lac dabat illa deo; sed fregit in arbore cornu,
truncaque dimidia parte decoris erat.

sustulit hoc nymphe cinxitque recentibus herbis,
et plenum pomis ad Iovis ora tulit.

ille ubi res caeli tenuit solioque paterno
sedit, et invicto nil love maius erat,

sidera nutricem, nutricis fertile cornu

fecit, quod dominae nunc quoque nomen habet.

II užduotis. Papasakokite, kas pavaizduota paveiksle.

In genibus nymphae puerulus sedet. Ei nomen est...

III užduotis. Paeiliui pridėdadam po sakinį sukurkite savo mito versiją apie Jupiterio kūdikystę.

TEMA:

2. Domus (declinatio IV-II)

Domus Romāna

Declinatio IV-II. Domus

	<i>Sg.</i>	<i>Pl.</i>
Nom.	domus	domūs
Gen.	domūs / domī	domuum / domōrum
Dat.	domuī / domō	domibus
Acc.	domum	domōs / domūs
Abl.	domō / domū	domibus
Voc.	domus	domūs

dom | us, ūs *f* *namas, namai*

Notā bene!

Locativus:

domī *namie*

Illativus:

domum *namo, ī namus*

Ablativus separationis:

domō *iš namų*

De domō Romānā

Sunt tria genera aedificiōrum in quibus Romāni habitābant: domus, villa et insula. Insula est aedificium magnum urbānum, in quo multae familiae habitābant. Villa est praedium familiae privātum non procul ab urbe (villā suburbāna) sive ruri (villā rusticā) situm.

M. Tullius Cicero multa praedia habēbat: Tusculānum, Pompeiānum, Formiānum et cetera. Tusculānum est clarissimum, nam habēmus libros a Cicerōne scriptos, qui *Tusculānae disputatiōnes* nominantur. In eis libris M. Tullius cum fratre Quinto et amīco Q. Pomponio Attico in Tusculāno adsunt et de variis quaestionibus disputant. Vilnae quoque ad ripam fluminis Viliae monasterii praedium erat, olim ab opere Cicerōnis, ut creditur, Tusculēnai nominātum.

Haec est domus Romāna. In domo tota familia habitābat:

pater, mater, liberi, avus et avia atque servi.

Similes domos Pompēiis et in oppido

Herculaneo vidēre possumus.

1. vestibulum

2. atrium

a. impluvium

b. alae

c. ostium magnum

d. tablinum

e. cubiculum – *pl.* cubicula

f. hortus

g. triclinium

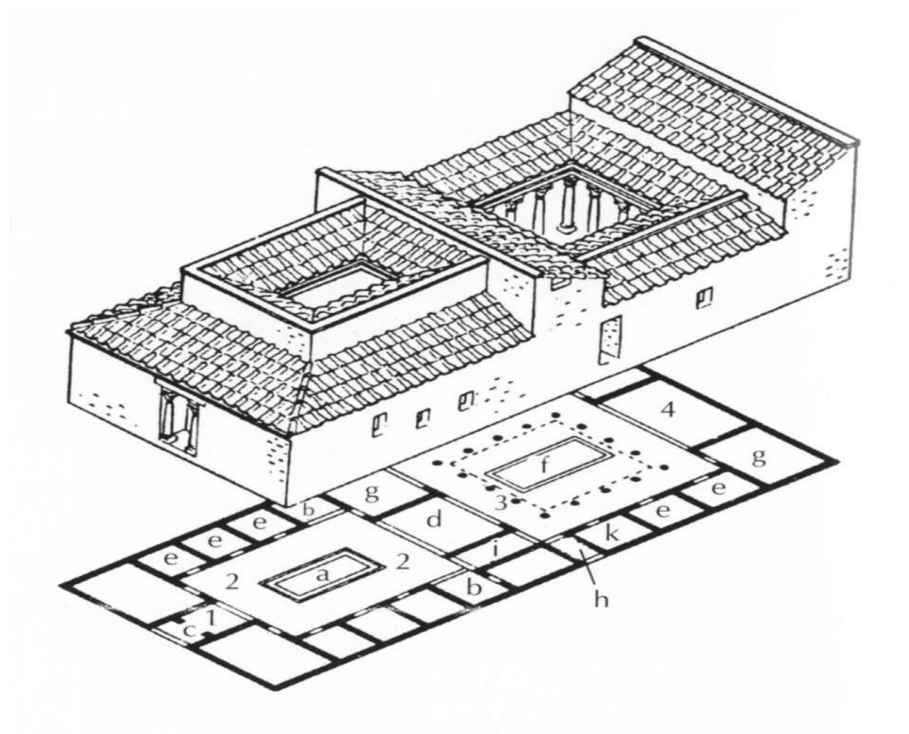
h. ostium parvum

3. peristylum

In domo magnā duo ostia esse solēbant – ostium magnum et parvum.

Per ostium in vestibulum intrāmus.

In pavimento huius vestibuli vidēmus opus tessellātum cum inscriptiōne CAVE CANEM.

Aedes principālis in domo Romānā est atrium cum impluvio. Quid est in impluvio? In impluvio est aqua. In atrio nullae fenestrae sunt, sed forāmen in tecto. Circa atrium multa cubicula disposita sunt in quibus domini et liberi dormiunt. Ubi dormiunt servi? Ii quoque in cubiculis dormiunt. Suntne magna eōrum cubicula? Ea non magna sunt, et multi servi in uno cubiculo dormiunt.

In domibus locupletibus peristȳla plantis et statuīs ornāta erant. „Peristȳlum“ est vocabulum Graecum. Estne impluvium in peristȳlo? Non in peristȳlo, sed in atrio est impluvium. In peristȳlo parvus hortus est.

IV užduotis. Atsakykite į klausimus.

1. Ubi (in quibus aedificiis) Romani habitabant ? _____
2. Quid est insula, quid autem villa? _____
3. Quot ostia habet domus? _____
4. Ubi est impluvium? _____
5. Quid familia Romāna solēbat agere in triclinio? _____
6. Suntne magnae fenestrae in atrio? _____
7. Estne peristylum in domo Romānā? _____
8. Estne „peristylum“ vocabulum Latīnum? _____
9. Ubi est inscriptio CAVE CANEM? _____

Vale dicimus:

Date operam ut fortiter valeātis!